

7. Королев О.Л. Определение и управление рисками информационных систем / О.Л. Королев, А.В. Сигал // Ученые записки ТНУ им. В.И.Вернадского : Серия «Экономика». — Том 19(58). — 2006. — №1. — С. 113—120.

8. Вітлінський В.В. Ризик у менеджменті / В.В. Вітлінський, С.І. Наконечний. — К.: Изд-во "Борисфен". — М.:, 1996. — 336 с.

9. Вітлінський В.В. Аналіз, оцінка і моделювання економічного ризику / В.В. Вітлінський. — К.: ДЕМПург, 1996. — 212 с.

Рецензент докт. екон. наук, професор С.В. Климчук

658.562+331.101

*Тельнов А.С., к.т.н., доцент,
Хмельницький національний університет, м. Хмельницький*

ІНТЕГРАТИВНИЙ ПІДХІД ДО ПОБУДОВИ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПРОДУКЦІЇ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Сучасні економічні умови обумовлюють зростання дослідницького інтересу до проблеми управління якістю продукції промислових підприємств, яка може бути вирішена за допомогою обґрунтування нових методологічних підходів з побудови ефективної системи якості продукції. Розвиток процесів інтеграції та глобалізації економіки обумовлює необхідність створення інтегрованих систем управління якістю продукції на вітчизняних підприємствах, які використовують взаємопов'язану систему стандартів і мають конкурентні переваги для забезпечення якості продукції. Дослідження існуючих підходів до управління якістю дозволило зробити висновок, що сьогодні відсутні ефективні системи управління якістю продукції, які б забезпечували ефективність процесу управління якістю за допомогою інтеграції процесів управління трудовим потенціалом як основного фактора якості праці та бізнес-процесів управління якістю продукції. З огляду на це проблема створення ефективної системи управління якістю продукції на основі інтегративного підходу є особливо актуальною.

У сучасних економічних публікаціях активно досліджуються питання, пов'язані з розробкою та впровадженням систем якості на вітчизняних підприємствах. Так, Н.В. Геліч, Л. Лосюк, П.А. Орлов розглядають основні тенденції розвитку сучасних концепцій систем управління якістю, аналізують проблеми впровадження систем якості та перспективи їх розвитку [1-3]. П. Калига порушує питання щодо ефективного функціонування системи управління якістю, яка повинна відповідати вимогам міжнародних стандартів та враховувати специфіку підприємства [4]. В роботах О.І. Момота та С.В. Філіппової визначено можливості використання міжнародних стандартів для побудови інтегрованих систем менеджменту та запропоновано механізм формування цих систем [5, 6]. Разом з тим, слід відмітити, що сучасний стан проблеми характеризується відсутністю узгодженості поглядів науковців на зміст і склад системи управління якістю продукції. В сучасних дослідженнях відсутні науково-методологічні рекомендації щодо побудови системи управління якістю продукції, яка б враховувала процеси управління трудовим потенціалом та формування якості праці, які у сукупності визначають якість продукції.

Метою статті є обґрунтування інтегративного підходу до побудови системи управління якістю продукції промислових підприємств.

Розвиток економічних процесів та динамічність вимог до якості продукції зумовлюють необхідність застосування системного підходу до управління якістю продукції як такого, що дозволяє враховувати взаємозв'язки між суб'єктами та об'єктами управління якістю, досліджувати закономірності їх зміни, забезпечувати комплексний вплив на характеристики та рівень якості. У зв'язку з цим актуальним завданням є обґрунтування структури системи управління якістю продукції на підприємстві для забезпечення виконання нею функціонального призначення.

Використання в практиці вітчизняних підприємств інтегрованих систем управління якістю дозволить підвищити якість продукції, конкурентоспроможність підприємств за рахунок застосування системного і процесного підходів до управління підприємством, етичного підходу до управління персоналом, інвестицій в інтелектуальний капітал. Концептуальною позицією автора є представлення інтегрованої системи управління якістю продукції як сукупності основних підсистем, що знаходяться у постійній взаємодії та взаємозв'язку, впливають на загальну ефективність системи і спрямовані на підвищення якості продукції (рис. 1).

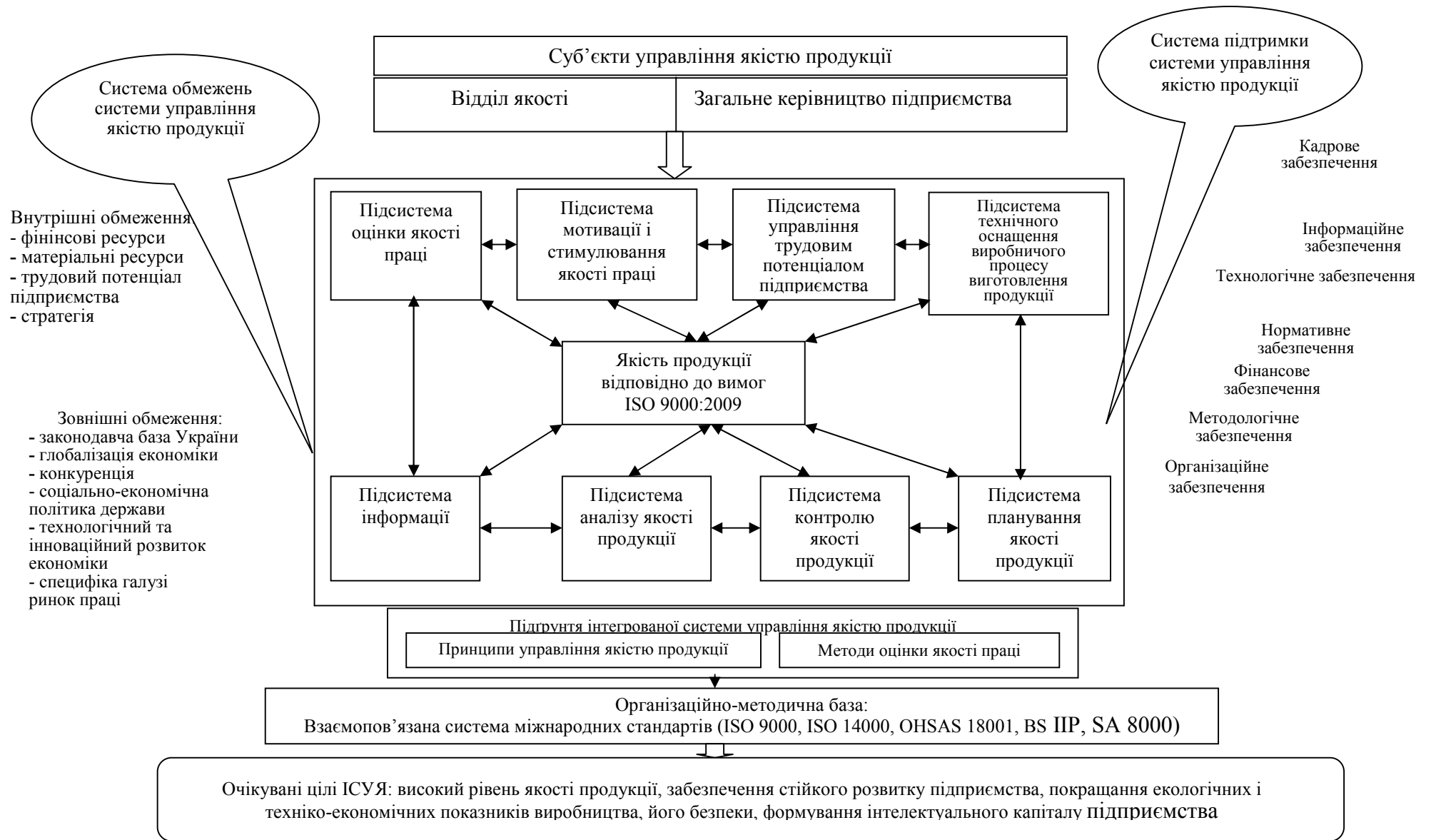

Рис. 1. Інтегрована система управління якістю продукції

Під інтегрованою системою управління якістю продукції (ІСУЯП) пропонуємо розуміти складну соціально-економічну систему, яка об'єднує в собі взаємопов'язані підсистеми управління якістю, як її підгрунтя виступають методи вимірювання якості праці та принципи управління якістю продукції, які є базовими згідно міжнародних стандартів ISO 9000:2009.

Кожна підсистема, що охоплює ту чи іншу сферу управління якістю продукції, покликана вирішувати певні задачі щодо формування якості праці та підвищення якості продукції. Нами виділені такі підсистеми управління якістю, як: управління трудовим потенціалом підприємства, планування якості, стимулювання якості праці, технічного оснащення виробничого процесу виготовлення продукції, контролю якості продукції, інформації, аналізу якості праці та продукції, оцінки якості праці.

Запропонована інтегрована система управління якістю продукції має низку внутрішніх і зовнішніх обмежень, а також пов'язана з іншими підсистемами загальної системи управління підприємством: цільовою, функціональною, організаційною, мотиваційною, соціальною, економічною, науково-технічною і технологічною.

Інтегрована система управління якістю продукції (ІСУЯП), яку пропонує автор, є інструментом забезпечення високої якості праці на основі максимальної реалізації трудового потенціалу та досягнення цілей в області якості. Відмінністю запропонованої автором інтегрованої системи управління якістю є методологічний підхід до інтеграції процесів управління трудовим потенціалом в систему управління якістю продукції, що дозволить активізувати розвиток інтелектуального капіталу підприємства з метою підвищення якості продукції.

Слід наголосити на тому, що активний розвиток процесів глобалізації вимагає зміни систем управління якістю, які існують на вітчизняних підприємствах. Одним з прогресивних напрямів таких змін є впровадження інтегрованих систем управління якістю, які відповідають вимогам декількох міжнародних стандартів на системи якості. На жаль, в українській практиці лише на декількох провідних підприємствах розроблені, сертифіковані і функціонують інтегровані системи управління якістю продукції, хоча переваги їх впровадження очевидні. Серед цілей створення інтегрованих систем управління якістю продукції є: забезпечення стійкого розвитку підприємства і розширення експорту продукції; покращення екологічних і техніко-економічних показників виробництва, його безпеки; забезпечення взаємозв'язків усіх підрозділів підприємства. Тобто впровадження інтегрованих систем управління якістю продукції є стратегічним рішенням щодо розвитку підприємства і має відбуватися із врахуванням його економічних, екологічних, технологічних, соціальних та інших показників та характеристик.

Основними перешкодами на шляху впровадження інтегрованих систем управління якістю продукції є те, що більшість промислових об'єктів України не володіють сертифікованими відповідно до вимог міжнародних стандартів системами якості, а їх впровадження вимагає додаткових виробничих витрат. Ускладнюються ситуація негативним впливом економічної кризи, яка не дозволяє вітчизняним підприємствам приділяти належну увагу питанням удосконалення якості праці і продукції, використання нових підходів до технології управління якістю, методам її оцінки тощо. Тому пропонується обирати поетапну стратегію управлінської перебудови підприємства, коли впроваджуються поступово різні міжнародні стандарти на системи якості.

Так, наприклад, першим і обов'язковим етапом є побудова, впровадження і сертифікація системи якості продукції ISO серії 9000 як основної організаційно-методичної бази для побудови інтегрованих систем управління якістю продукції. Другий етап – впровадження систем екологічного менеджменту (ISO 14000) і систем професійної безпеки (OHSAS 18001), третій – системи соціальної відповідальності (SA 8000) або інвесторів в людей (BS IP).

З точки зору формування якості праці необхідними для впровадження стають стандарти: менеджменту соціальної відповідальності (SA 8000), який спрямований на покращення умов найму і здійснення трудової діяльності, дотримання етичних норм цивілізованого суспільства і управління персоналом; інвесторів в людей (BS IP), що передбачає підвищення якості управління організаційною структурою, поліпшення фінансових показників за рахунок використання інтелектуального капіталу. Побудована таким чином інтегрована система управління якістю продукції буде діючою узгодженою робочою структурою підприємства і включатиме ефективні технічні й управлінські методи для забезпечення найвищих результатів праці, найбільш ефективних способів взаємодії людей та техніки, а також інформації з метою задоволення потреб споживачів і партнерів стосовно якості продукції і виробничого процесу та економії виробничих витрат.

Ефективність формування інтегрованих систем управління якістю продукції промислових підприємств залежатиме, насамперед, від вмотивованості і переконань керівництва та персоналу у доцільності і необхідності цих дій. На жаль, необхідно указати на недостатньо високий рівень усвідомлення

керівництвом важливості переходу на інтегровані системи управління якістю продукції, невисоку мотивацію і психологічні бар'єри при переході на нові системи якості. У побудові таких систем повинен брати участь весь колектив підприємства, для якого процес формування якості праці є невід'ємним елементом загальної виробничої культури та етики.

Що стосується організаційної структури підприємства при інтегрованій системі управління якістю продукції, то введення на підприємстві нових підсистем якості повинно адаптуватися до наявних умов та органічно поєднуватися з існуючою організаційною структурою та системою управління підприємства.

У статті запропоновано інтегровану систему управління якістю продукції, яка передбачає здійснення комплексу взаємопов'язаних організаційних, технічних, економічних і соціальних заходів з підвищення якості, ефективну взаємодію її підсистем, дає змогу об'єктивно врахувати чинники внутрішнього і зовнішнього середовища, як підґрунтя використовує методологічні підходи до оцінки якості праці. На відміну від існуючих систем, інтегрована система є інструментом управління якістю продукції за рахунок інтеграції процесів управління трудовим потенціалом в систему якості та використання взаємопов'язаної системи міжнародних стандартів.

Література

1. Геліч Н.В. Розробка та впровадження системи управління якістю продукції на машинобудівному підприємстві / Н.В. Геліч // Наука й економіка. – 2009. – Т. 1, №4 (16). – С. 198-202.
2. Лосюк Л. Основні тенденції розвитку сучасних концепцій СУЯ / Л. Лосюк // Стандартизація, сертифікація, якість. – 2009. – №4 (59). – С. 3-10.
3. Орлов П.А. Впровадження систем управління якістю: стан, проблеми, перспективи / П.А. Орлов // Стандартизація сертифікація якість. – 2004. – № 6. – С. 59 – 63.
4. Калита П. Система управління якістю: «за стандартом» чи за специфікою підприємства / П. Калита // Світ якості України. – 2005. – № 3. – С. 102–104.
5. Момот О.І. Можливості використання міжнародних стандартів для побудови інтегрованих систем менеджменту // Вісник Київського національного університету технологій та дизайну : зб. наук. праць / О.І. Момот. – К., 2007. – № 5 (37). – С. 133-138.
6. Филиппова С.В. Механізм формування інтегрованих виробничих систем як інструмент превентивного управління трансформацією промислового виробництва / С.В. Филиппова // Економіка розвитку. – 2005. – № 2 (34). – С. 42-45.

Рецензент докт. екон. наук, професор М.П. Войнаренко

330.30

*Третяк Н.М., к.е.н., доцент,
Черкаський інститут банківської справи
Університету банківської справи Національного банку України, м. Київ*

ДОМІНАНТНІ НАПРЯМИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КРЕДИТУВАННЯ АГРОФОРМУВАНЬ

В умовах сталого економічного розвитку агропромислового комплексу країни домінантою, яка акумулює проблеми щодо оновлення матеріально-технічної бази підприємств є інвестиційне кредитування їх виробничої діяльності. Об'єктивною умовою ефективного функціонування підприємств агропромислового комплексу є запровадження ефективних кредитних відносин, оскільки, як вважають більшість спеціалістів, без кредитування агроформування існувати не можуть.

Банківське інвестиційне кредитування є одним із основних напрямків відтворення основних засобів та розширення виробничих потужностей сільського господарства на базі науково-технічного прогресу, що уможливорює регулювання сталого розвитку економіки, істотне підвищення її ефективності. Але в свою чергу, інвестиційне кредитування є однією з найризикованіших операцій комерційного банку саме, по кредитуванню агроформувань. Особливу увагу слід приділяти розвитку цього напрямку інвестицій особливо, в умовах фінансово-економічної кризи, коли економіка країни у цілому, а агроформування зокрема, потребують великих обсягів інвестицій.

Враховуючи важливість проблем банківського інвестиційного кредитування агроформувань, їх розв'язанню присвячені праці багатьох учених та практиків, зокрема Т. Бень, О.С. Гудзь, М.Я. Дем'яненко, Г.М. Підлісецький, П.Т. Саблук та ін. Але, попри вагомість наукових досліджень зазначених авторів проблема інвестиційного кредитування агроформувань залишається нерозв'язаною.